

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Історичний факультет
Кафедра соціології

Затверджено

На засіданні кафедри соціології
історичного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 1 від 29 серпня 2024 р.)

Завідувач кафедри _____

д.с.н., проф. Пачковський Ю.Ф.

Силабус з навчальної дисципліни

«Соціологія сім'ї»,

**що викладається в межах ОПП Бізнес-соціологія, ОПП Прикладна
соціологія**

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти для здобувачів

зі спеціальності 054 Соціологія

Львів 2024

Назва дисципліни	Соціологія сім'ї
Адреса викладання дисципліни	Львівський національний університет імені Івана Франка Вул. Університетська, 1 Львів 79000, Україна
Факультет та кафедра, за якими закріплена дисципліна	Історичний факультет, кафедра соціології
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	05 – соціальні та поведінкові науки 054 Соціологія
Викладачі дисципліни	Козаченко Ольга Олександрівна, кандидат соціологічних наук, доцент кафедри соціології
Контактна інформація викладачів	olha.kozachenko@lnu.edu.ua Сторінка викладача: https://clio.lnu.edu.ua/employee/kozachenko-o-o Місце знаходження: Львів, Львівський національний університет імені Івана Франка, вул. Університетська 1, ауд. 318
Консультації з питань навчання по дисципліні відбуваються	Консультації в день проведення лекцій/практичних занять (за попередньою домовленістю). Також можливі он-лайн консультації через zoom, Microsoft teams або подібні ресурси. Для погодження часу он-лайн консультацій слід писати на електронну пошту викладача.
Сторінка дисципліни	https://clio.lnu.edu.ua/sylabusy-opp-prykladna-sotsiolohiia-2023-rik
Інформація про дисципліну	Дисципліна «Соціологія сім'ї» є дисципліною вільного вибору студента, розробленою для зі спеціальності 054 «Соціологія» для освітньо-професійних програм «Прикладна соціологія» та «Бізнес-соціологія», яка викладається у 4 семестрі в обсязі 4 кредити ЄКТС.
Коротка анотація дисципліни	Курс розроблено таким чином, щоб учасники мали змогу оволодіти системою теоретичних знань у галузі соціології сім'ї та одержати практичні вміння та навички застосування соціологічних методів у дослідженні сім'ї.
Мета та цілі дисципліни	Мета: розкриття теоретико-методологічних та методичних основ дослідження сім'ї як малої групи та соціального інституту в контексті її історичного розвитку, а також новітніх тенденції розвитку. Завдання: розгляд різних підходів до визначення сім'ї, на основі якого студенти формулюють авторське розуміння сім'ї; вивчення трансформації сім'ї в історичній перспективі та особливості сучасних тенденцій у її розвитку; аналіз основних соціологічних концепцій сім'ї; вивчення основних соціологічних методів дослідження сім'ї та використання студентами одного з них на практиці; з'ясування специфіки функціонування сучасної української сім'ї; вироблення в студентів вміння дискутувати, відстоювати власну позицію та комунікувати в малій групі.
Література для вивчення дисципліни	Основна література: 1. Ляшенко Н., Семке Н. Соціологія сім'ї : конспект лекцій для студентів спеціальності 054 «Соціологія» у 2-х частинах. Ч. I. Сім'я як соціальний інститут. Харків : НТУ «ХПІ», 2018. 96 с. 2. Каретна О., Прохоренко Є, Яценко М. Соціологія сім'ї та шлюбу : навч.-метод. посіб.; Нац. Ун-т «Одес. юрид. академія». Одеса : Фенікс, 2023. 94 с. http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/25948 3. Лукашевич М. Соціологія сім'ї: теорія та практика : навч.посіб. К.: ІПК

	<p>ДЗСУ, 2012. 186 с.</p> <p>4. Amy E. Traver. Sociology of the Family Textbook/ CUNY Queensborough Community College. 2022. URL: "Sociology of the Family Textbook" by Amy E. Traver (cuny.edu)</p> <p>Додаткова література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вакуленко С. Соціологія сім'ї : навчально-методичний комплекс. Харків: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2021. 68 с. URL: https://karazinbook.com/sites/default/files/vakulenko.pdf 2. Лаврінченко Н. Гендерні відносини в українській родині. <i>Соціологія: теорія, методи, маркетинг</i>. 2010. № 1. С. 138–162. 3. Сімейний кодекс України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text 4. Сім'я та сімейні відносини в Україні: сучасний стан і тенденції розвитку. – К.: Основа-Принт, 2009. 248 с. 5. Слюсар О. Батьківство у системі відносин інституту сім'ї: сучасні трансформації, причини та наслідки. <i>Демографія та соціальна економіка</i>, 2016, № 2 (27). С.26-38. <p>Інтернет-джерела:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сайт державного інституту сімейної та молодіжної політики. URL: https://dismp.gov.ua/ 2. Сайт Інституту демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи Національної академії наук України. URL: www.idss.org.ua 3. Батьки в дії. URL: https://childfriendly.lviv.ua/services 4. Центр гідності дитини. URL: https://cdc.ucu.edu.ua/uk/about-us/#toc-3 5. Гендерні ролі та стереотипи. Звіт соціологічного дослідження групи «Рейтинг». 2021. URL: https://ratinggroup.ua/research/ukraine/gendernye_rol_i_stereotipy.html 6. Проблеми українських дітей під час війни (27 січня – 1 лютого 2023). Звіт соціологічного дослідження групи «Рейтинг». URL: https://ratinggroup.ua/research/ukraine/problems_of_ukrainian_children_in_conditions_of_war_january_27-february_1_2023.html 7. Права дитини в українських медіа: моніторингове дослідження URL: https://imi.org.ua/monitorings/prava-dytyny-v-ukrayinskyh-media-monitoringove-doslidzhennya-i51185
Обсяг курсу	Загальний обсяг 120 академічних годин. 64 годин аудиторних занять. З них 32 годин лекцій, 32 годин практичних занять та 56 годин самостійної роботи.
Очікувані результати навчання	В результаті успішного проходження курсу студент повинен: знати: понятійно-категоріальний апарат соціології сім'ї; теоретичні, методологічні та методичні основи дослідження сім'ї. вміти: застосовувати соціологічну теорію та методологію у дослідженні сім'ї; пояснити трансформації сім'ї в історичній перспективі та особливості сучасних тенденцій у її розвитку; застосовувати основні соціологічні методи дослідження сім'ї на практиці; пояснити специфіки функціонування сучасної української сім'ї; дискутувати, відстоювати власну позицію та комунікувати в малій групі.
Ключові слова	Сім'я, родина, шлюб, подружжя, діти, батьки, гендерні відносини
Формат курсу	Очний
Теми	Детально див. Додаток «Схему курсу»**
Підсумковий	Залік в кінці семестру за підсумками роботи

контроль, форма	
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з таких дисциплін: «Якісні соціологічні дослідження», «Соціальна статистика», «Соціологія малих груп»,
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Групова робота, дискусія, індивідуальна робота, індивідуальні творчі завдання, «мозкова атака», аналіз випадку, практичне заняття, презентація, самоосвіта, самостійна робота
Необхідне обладнання	Комп'ютер/ноутбук/смартфон з доступом до мережі Інтернет
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою.</p> <p>Оцінювання знань студентів завершується заліком та проводиться протягом семестру за такими видами робіт:</p> <p>Активна участь у семінарських/лекційних заняттях – 40 (3 бали максимум) балів</p> <p>ІНДЗ (есе «Сучасна українська сім'я: криза чи трансформація?») – 15 балів</p> <p>Модульні контрольні роботи – 20 балів</p> <p>Проект дослідження та проведення ФГД на тему, що дотична до сімейної проблематики (парна робота) – 25 балів</p> <p><i>Принципи оцінювання студента на семінарських/лекційних заняттях:</i></p> <p>Участь студента у семінарському/лекційному занятті та виконання передбачених завдань оцінюється максимально у 3 бали (відповідно до активності та якості участі студента). Якщо студент був відсутній за поважних причин і має відповідний документ, то він може відпрацювати семінарське заняття. Вкінці семестру усі бали додаються і студент може отримати максимум 40 балів за семінарські/лекційні заняття.</p> <p>Перше індивідуальне науково-дослідне завдання полягатиме у написанні есе «Сучасна українська сім'я: криза чи трансформація?», у якому студент має розкрити авторську позицію щодо цього питання, при цьому спираючись на розглянуті теоретико-методологічні підходи до розгляду сучасної сім'ї та дані емпіричних досліджень. Рекомендований обсяг – 3-4 сторінок друкованого тексту (12 шрифту).</p> <p>Друге завдання полягатиме в розробці проекту соціологічного дослідження (тема, мета, завдання, теоретична інтерпретація, РГД та гайд) та проведення ФГД на тему, дотичну до сімейної проблематики. Для цього завдання студенти діляться по двоє осіб.</p> <p>Студент/ка може отримати додаткові бали під час семестру (максимум 10 балів), доповнюючи формальну освіту неформальним/інформальним навчанням, яке стосується тематики навчальної дисципліни.</p> <p>Зокрема, додаткові бали можуть бути нараховані за:</p> <ul style="list-style-type: none"> • написання і публікацію наукових тез (максимум 5 балів (підстава для отримання балів – публікація)), • участь у тренінгах, семінарах чи інших заходах, які пов'язані з тематикою “Соціології сім'ї” (максимум 10 балів (підстава для отримання балів – сертифікат)). <p>Академічна доброчесність: очікується, що студенти будуть дотримуватися</p>

	<p>принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається «Положенням про забезпечення академічної доброчесності у Львівському національному університеті імені Івана Франка» (https://lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/06/reg_academic_virtue.pdf).</p> <p>Очікується, що роботи студентів будуть їхніми оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, втручання в роботу інших студентів становлять, однак не обмежують прикладів можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак цього є підставою для незарахування тієї або іншої роботи студента викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Відповідно, жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

Додаток. Схема курсу «Соціологія сім'ї»

Тиж. / год	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)	Література / Ресурси в інтернеті	Завдання, год.	Термін виконання
1-2/15 год.	Тема 1. Поняття сім'ї та основні категорії соціологічного аналізу сім'ї	Лекція (презентація, дискусія) – 4 год. Семінар (групова робота, дискусія, самостійна робота, індивідуальна робота) – 4 год.	Основна: 1, 2, 3, 4 Додаткова література: 2, 3, 4 Інтернет-джерела: 1, 2	Самостійна робота – 7 год. Підготовка до семінарського заняття. Опрацювання літератури. Написати авторське визначення сім'ї, підготувати класифікації сім'ї	2-й тиждень
3/7,5 год.	Тема 2. Сім'я в до модерний, модерний та постмодерний періоди	Лекція (презентація, дискусія) – 2 год. Семінар (групова робота, дискусія, самостійна робота, індивідуальна робота) – 2 год.	Основна: 1, 2, 3, 4 Додаткова література: 1, 2, 3, 4 Інтернет-джерела: 1, 2	Самостійна робота – 3,5 год. Підготовка до семінарського заняття. Опрацювання літератури. Підготувати міні-постановки про сімейне життя в різні історичні періоди (в групах)	3-й тиждень
4/7,5 год.	Тема 3. Сім'я у сучасній соціологічній перспективі	Лекція (презентація, дискусія) – 2 год. Семінар (групова робота, дискусія, самостійна робота, індивідуальна робота) – 2 год.	Основна: 1, 2, 3, 4 Додаткова література: 1, 2, 3, 4 Інтернет-джерела: 1, 2	Самостійна робота – 3,5 год. Підготовка до семінарського заняття. Опрацювання літератури. Написати 7 тез з якими згодні та незгодні (на	4-й тиждень

				основі ідей сучасних соціологів, що розглядали сім'ю)	
5/7,5 год.	Тема 4. Теоретико-методологічні аспекти дослідження сім'ї	Лекція (презентація, дискусія) – 2 год. Семинар (груповою робота, дискусія, самостійна робота, індивідуальна робота) – 2 год.	Основна: 1, 2, 3, 4 Додаткова література: 1, 2, 3, 4 Інтернет-джерела: 1, 2	Самостійна робота – 3,5 год. Підготовка до семінарського заняття. Опрацювання літератури. Написати ідею різних досліджень крізь призму певних теоретико-методологічних підходів	5-й тиждень
6/7,5 год.	Тема 5. Методи соціологічного дослідження сім'ї та шлюбу	Лекція (презентація, дискусія) – 2 год. Семинар (груповою робота, дискусія, самостійна робота, індивідуальна робота) – 2 год.	Основна: 1, 2, 3, 4 Додаткова література: 1, 2, 3, 4 Інтернет-джерела: 1, 2	Самостійна робота – 3,5 год. Підготовка до семінарського заняття. Опрацювання літератури. Підготовка генеалогічного дерева	6-й тиждень
7/7,5 год.	Тема 6. Сучасна українська сім'я: виклики та можливості	Лекція (презентація, дискусія) – 2 год. Семинар (груповою робота, дискусія, самостійна робота, індивідуальна робота) – 2 год.	Основна: 1, 2, 3, 4 Додаткова література: 1, 2, 3, 4 Інтернет-джерела: 1, 2,	Самостійна робота – 3,5 год. Підготовка до семінарського заняття. Опрацювання літератури. Аналіз емпіричних досліджень на тему сім'ї	7-й тиждень
8/7,5	Тема 7. Шлюбно-сімейні процеси як об'єкт соціологічних досліджень	Лекція (презентація, дискусія) – 2 год.	Основна: 1, 2, 3, 4 Додаткова	Самостійна робота – 3,5 год.	8-й тиждень

год.		Семінар (групова робота, дискусія, самостійна робота, індивідуальна робота) – 2 год.	література: 1, 2, 3, 4 Інтернет-джерела: 1, 2	Підготовка до ФГД	
9/7,5 год.	Тема 8. Гендерні аспекти дослідження сім'ї	Лекція (презентація, дискусія) – 2 год. Семінар (групова робота, дискусія, самостійна робота, індивідуальна робота) – 2 год.	Основна: 1, 2, 3, 4 Додаткова література: 1, 2, 3, 4, 5 Інтернет-джерела: 1, 2, 5	Самостійна робота – 3,5 год. Підготовка до ФГД	9-й тиждень
10/7,5 год.	Тема 9. Міжпоколіннівні відносини у сім'ї	Лекція (презентація, дискусія) – 2 год. Семінар (групова робота, дискусія, самостійна робота, індивідуальна робота) – 2 год.	Основна: 1, 2, 3, 4 Додаткова література: 1, 2, 3, 4 Інтернет-джерела: 1, 2, 3, 4, 6	Самостійна робота – 3,5 год. Підготовка до ФГД	10-й тиждень
11/7,5 год	Тема 10. Сімейні конфлікти	Лекція (презентація, дискусія) – 2 год. Семінар (групова робота, дискусія, самостійна робота, індивідуальна робота) – 2 год.	Основна: 1, 2, 3, 4 Додаткова література: 1, 2, 3, 4 Інтернет-джерела: 1, 2	Самостійна робота – 3,5 год. Підготовка до ФГД	11-й тиждень
12/7,5 год.	Тема 11. Сім'я: репрезентація у візуальній культурі	Лекція (презентація, дискусія) – 2 год. Семінар (групова робота, дискусія, самостійна робота, індивідуальна робота) – 2 год.	Основна: 1, 2, 3, 4 Додаткова література: 2, 3, 4 Інтернет-джерела: 7	Самостійна робота – 3,5 год. Підготовка до семінарського заняття. Опрацювання літератури. Аналіз фільму	12-й тиждень
13/7,5 год.	Тема 12. Сім'я як об'єкт соціально-демографічної політики	Лекція (презентація, дискусія) – 2 год. Семінар (групова	Основна: 1, 2, 3, 4 Додаткова література: 2, 3, 4	Самостійна робота – 3,5 год.	13-й тиждень

		робота, дискусія, самостійна робота, індивідуальна робота) – 2 год.	Інтернет-джерела: 1, 2	Підготовка до ФГД	
14-15/11,5 год.	Тема 13. Сім'я як об'єкт соціальної роботи	Лекція (презентація, дискусія) – 4 год. Семинар (групова робота, дискусія, самостійна робота, індивідуальна робота) – 4 год.	Основна: 1, 2, 3, 4 Додаткова література: 2, 3, 4 Інтернет-джерела: 1, 2	Самостійна робота – 3,5 год. Підготовка до ФГД	15-й тиждень
16/11	Тема 14. Трансформація сім'ї. Підсумки	Лекція (презентація, дискусія) – 2 год. Семинар (групова робота, дискусія, самостійна робота, індивідуальна робота) – 2 год.	Основна: 1, 2, 3, 4 Додаткова література: 2, 3, 4 Інтернет-джерела: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7	Самостійна робота – 7 год. Підготовка до семінарського заняття. Опрацювання літератури. Написання есе	16-й тиждень
Разом 120 год.		64 год. (32 год лекцій/32 год. семінарських занять)		56 год.	